

Somogyi József: Hazánk közoktatásügye a második világháborúig. Budapest, 1942. Eggenberger-féle könyvkereskedés.

A szerző maga mondja az Előszó-ban, hogy könyve tulajdonképpen tankönyv jellegű, 12 év alatt tartott iskolaszervezetani előadásainak közrebocsátása. Kőrnis (Magyarország közoktatásügye a világháború óta, 1927.) műve megjelenése óta eltelt idő mélyreható változásaival kiegészítve új meglátások szerint írta meg a művét. Felhasználta az idevágó irodalmat, a közoktatásügyi rendeleteket, törvényeket, miniszteri indokolásokat. Az 1941. év végén lezárt állapotokról ad világos, áttekinthető képet.

Az egész művet 6 részre osztotta: 1. A közokt. ügy általános alapelvei (a nevelés joga, intézmények fejlődése, közokt. int. rendszere.) 2. Csecsemő- és kisdednevelés. 3. Alsófokú okt. (Általánosan oktató iskolák, szakiskolák, gyógypedagógiai isk., gyermekvédelem, iskolán kívüli népművelés, levelettegyesületek). 4. Középfokú okt. (Részletesen ismerteti az ide tartozó intézményeket). 5. Felsőoktatás. (14 fő- és ezeken belül több részlet-pontban tárgyalja). 6. Közoktatásügyi igazgatás. (Középfokú tanügyi hatóság, VKM, Orsz. Közokt. Tanács).

Az alsófokú oktatás tárgyalásának menete nagyjából a következő: mindenképp előttről összefoglaló képet ad az iskolatípusról, megadja annak történetét, szól a szervezetről, pontosan közli az óraterveket, szól a tanítóról, annak alkalmazásáról, illetményeiről, az iskolafenntartókról, az első- és másodfokú hatóságokról, végül kimérítő statisztikával zárja le a fejezetet.

A középfokú oktatás tárgyalásának irányadó szempontjai: az iskola kialakulása, története, mai szervezete, pontos óratervek (fiú- és leány külön), oktatás személyzet (tanár, szaktanító), iskolafenntartók, felügyelő-hatóságok, ezek ügyköre, az egyes tárgyak szerepe, az érettségi-vizsgálatok, stb. Tiszta képet kapunk pl. a líceum és tanítóképzőintézet, ill. akadémia ma eléggé bonyolult állapotáról.

A felsőfokú oktatás, a legteljesebb szakoktatás minden területére alapos tudással vezet el. Történet, szervezet, tanulmányi rend, stb. egy-egy fejezete az illető intézmény teljes ismertetésének.

Külön kell szólnunk érdemeiről. — Bevallhatjuk, hogy a nevelők közül sokan már nem voltak tisztában hazánk közoktatásügyének mai szervezetével. Világosan csak azok láttak, akik behatóan foglalkoztak vele. Értéke tehát mindennekeftől az, hogy külön tanulmányozás nélkül a mű segítségével azonnal feleletet kapunk felmerülő kérdéseinkre, esetleges kételyeinkre. Elismerésre méltó, hogy a sokszor nélkülözhetetlen törvényeket, módosításokat, legalább zárójelben, megemlíti az egyes iskolafajokkal kapcsolatban. Feleslegessé tesz sok-sok keresgélést a rendelkezések bonyolult világába. Haszna: segítségével és útbaigazításaival a legmegfelelőbb életpályára irányíthatjuk a kezünkön nevelődő fiúkat.

Somogyi alapos tudással, nagy rendszerező képességgel és készséggel megírt munkája nem hiányozhatik egyetlen iskola igazgatói irodájából, tanítói, ill. tanári könyvtárából sem.

Alpár Gyula.

H. A. L. Ficher, Európa története. III. (É. n. 1941. 507 l. Singer és Wolfner kiadás.)

Napjaink legtöbb történelmi problémája a bécsi kongresszus koráig nyúlik vissza. Ennek merev konzervativizmusa és gyanakvás-sugallta helytelen intézkedései keltették fel a nemzetiségi és társadalmi rekációt, mely a negyvenes évek for-